

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Р.Р. Білик, кандидат економічних наук, доцент.

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»

© Білик Р.Р., 2017.

Стаття отримана редакцією 06.02.2017 р.

Вступ. Регіональні господарські системи перебувають у постійній взаємодії в глобальному економічному та інституційному середовищі, що обумовлює їх необхідність бути спроможними реалізовувати цілі розвитку, а також протистояти низці загроз власному існуванню. Таку спроможність вирішувати повсякденні питання власного розвитку, забезпечення розширеного відтворення, а також прораховувати перспективи на майбутнє і способи досягнення поставлених цілей часто називають конкурентоспроможністю, що у найбільш загальному розумінні означає «спроможність бути конкурентним, стійким і життєздатним».

Огляд останніх джерел дослідження і публікацій. Питання конкурентоспроможності регіону розглядається у низці праць вітчизняних та іноземних авторів, таких як В. Безугла, З. Герасимчук, І. Єресько, Л. Ковальська, С. Кропельницька, Х. Матюшкіна, В. Медвідь, Т. Носова, М. Олієвська, С. Писаренко, О. Стасюк, І. Ткачук [1–13] та багато інших. У першу чергу слід зауважити, що автори демонструють певну узгодженість у визначенні терміна «конкурентоспроможність регіону», розглядаючи її як здатність регіону бути стійким і досягати цілей, однак із певними варіаціями. Проте, незважаючи на численність розробок, питання розвитку регіональної конкурентоспроможності потребують подальших досліджень. Практичними рамками для теоретичного дослідження конкурентоспроможності на нових засадах є умови, в яких перебувають регіони України: децентралізація влади та зміцнення громад на противагу зміцненню регіонів; зміна торговельних партнерів і внаслідок цього зміна, зниження або підвищення рівнів конкурентоспроможності окремих галузей та регіонів; недостатність коштів державного бюджету для регулювання розвитку регіонів і необхідність самостійного пошуку регіонами ресурсів для розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження методологічних засад формування та забезпечення конкурентоспроможності регіону.

Основний матеріал і результати. Зростання актуальності теоретичного вивчення питань конкурентоспроможності регіонів обумовлене як внутрішньою ситуацією в Україні, так і процесами в інших країнах, зокрема країнах ЄС, які безпосередньо впливають на регіони та регіональний розвиток в Україні. Так, у країні в умовах децентралізації влади зростають вимоги до відповідальності не тільки територіальних громад, але й регіонів у розв'язанні власних проблем розвитку. Крім того, збільшується відповідальність регіонів за досягнення цілей розвитку як однієї з характеристик їх конкурентоспроможності. Тому питання забезпечення конкурентоспроможності регіонів набуває ще більшої актуальності для досягнення стабільних показників соціально-економічного розвитку.

Конкурентоспроможність регіону можна розглядати з різних боків: конкурентоспроможність відокремленого регіону, конкурентоспроможність регіону в межах національної економіки, конкурентоспроможність регіону на зовнішніх ринках. Конкурентоспроможність кожного окремого регіону, якщо гіпотетично уявити регіон як відокремлену частину господарського простору в межах країни – як частину національної економіки, можна розглядати як спроможність реагувати на виклики сьогодення та бути стійким до зовнішніх і внутрішніх впливів, спроможність забезпечувати просте й розширене відтворення, спроможність досягати визначених власними стратегіями цілей розвитку. Однак розгляд конкурентоспроможності регіону як відокремленої частини національної економіки варто здійснювати лише для означення певних критичних проблем, властивих тому чи іншому регіону, й окреслення загальних напрямів їх вирішення.

Переважна більшість науковців та експертів погоджуються, що у національній економіці саме регіон є тією основною просторовою одиницею, яка змагається за залучення інвестицій, тим рівнем, на котрому відбувається основний рух і обмін знаннями. Так, на думку З.В. Герасимчук та Л.Л. Ковальської [4, с. 18], створення сприятливих умов і нарощення конкурентних переваг в одних регіонах держави не має перешкоджати інтересам інших регіонів, тобто необхідно забезпечити баланс між нарощенням конкурентоспроможності регіону та його економічною безпекою.

З.В. Герасимчук і Л.Л. Ковальська на основі синтезу теорій конкуренції та теорій регіонального розвитку розробили теорію міжрегіональної конкуренції. Її домінуючою ідеєю є забезпечення балансу між конкурентоспроможністю й економічною безпекою регіонів держави. Так, підвищення конкурентоспроможності одних регіонів і нарощення їх конкурентних переваг не повинні утискати інтереси інших регіонів країни та негативно впливати на їх рівень розвитку. Нарощення інвестиційного потенціалу одних регіонів сприяє розвитку певних видів діяльності, підвищуючи рівень конкурентоспроможності цих регіонів, однак не дає змогу розвиватись іншим регіонам, що призводить до міжрегіональної нерівномірності й неспроможності забезпечити економічну безпеку держави в цілому. Виникає проблема стимулювання розвитку тих регіонів, які мають низький рівень конкурентоспроможності, оскільки наявність регіональних асиметрій ускладнює процеси підвищення конкурентоспроможності держави загалом та загрожує її економічній безпеці [4, с. 26].

Водночас, Мітюшкіна Х.С. зазначає, що конкурентоспроможність регіону – це обумовлене економічними, соціальними, політичними й іншими чинниками положення регіону і його окремих товаровиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, що відображається через показники (індикатори), які адекватно характеризують такий стан і його динаміку. Автор зазначає, що для вивчення конкурентоспроможності доцільно проаналізувати окремі показники, котрі відображують нерівномірність розвитку. Найнаочніше диспропорційність територіального розвитку України демонструють суттєві відмінності у показниках ВРП та ВРП на одну особу, оскільки у період криз «негативні наслідки прорахунків структурної регіональної політики в Україні швидко загострилися, а особливо це стосувалося специфіки використання та розвитку економічного потенціалу регіонів, що традиційно вважались лідерами промислового розвитку, і це прямо вплинуло на конкурентоспроможність регіональних економік». Той же автор говорить, що конкурентоспроможність регіонів можна оцінити з позиції ефективності використання їх економічного потенціалу. Економічний потенціал регіонів є складною багатоаспектною категорією і структурно включає в себе інвестиційний, трудовий, виробничий та торговельний потенціал. Для оцінювання рівня ефективності використання економічного потенціалу регіонів і відповідно оцінювання конкурентоспроможності варто використовувати методіку інтегрального оцінювання ефективності соціально-економічного розвитку регіонів. Доцільність застосування такої методіки зумовлена тим, що економічний потенціал регіонів являє собою систему, кожний з потенціалів якої характеризується відповідними економічними ресурсами. Автор доводить також, що зменшення міжрегіональної нерівномірності за рахунок застосування ефективних державних заходів здатне привести до синхронного розвитку регіонів України і тим самим підвищити рівень конкурентоспроможності регіону [7]. Тобто Х.С. Мітюшкіна розглядає забезпечення конкурентоспроможності регіонів через зменшення міжрегіональної нерівномірності та ефективне використання внутрішнього економічного потенціалу.

Дослідник Т.Ю. Носова вважає, що «під впливом процесів глобалізації, інтернаціоналізації капіталів і поглиблення регіональної інтеграції на локальному рівні всередині окремих держав і на міжнародному рівні в рамках створення регіональних об'єднань дослідження інституційної конкурентоспроможності слід розглядати як багаторівневе явище. Одним з рівнів дослідження виступає конкурентоспроможність регіонів. Для визначення рівня регіональної конкурентоспроможності вченими використовуються різноманітні способи дослідження: методи факторного аналізу, кластерного аналізу регіонів, інтегральної оцінки регіонів, просторового моделювання регіонів із застосуванням геоінформаційних систем». Далі автор подібно до Х.С. Мітюшкіної говорить, що аналіз конкурентоспроможності довів нерівномірність розвитку регіонів України, і зазначає, що відмітними ознаками, які впливають на конкурентоспроможність регіонів, є соціальна та економічна інфраструктура, рівень кваліфікації робітників, а також суспільні інститути. Автор вважає, що оцінку вального регіонального продукту варто застосовувати як критерій регіональної конкурентоспроможності. Для вирівнювання регіональних диспропорцій економічного розвитку вважається за доцільне забезпечити підтримку і розвиток освіти, науки, їх інтеграцію з бізнесом, що в підсумку може стати основою отримання конкурентних переваг регіонами і в цілому всієї країною [8].

Науковці І. Ткачук та С. Кропельницька створили модель розвитку економіки регіону, використовуючи метод ієрархій, що дозволило з безлічі альтернатив вибрати найкращий варіант для прийняття рішень з конкретної проблеми; у їх роботі конкурентоспроможність регіонів визначається на основі використання регіональних показників [13]. Дослідники С. Мереута (С. Mereuta), Л.Л. Альбу (L.L. Albu), І. Маріора (I. Marioara) та М.Н. Чиліан (M.N. Chilian) оцінювали конкурентоспроможність регіонів на основі застосування операційної моделі [17]. Автори вибрали п'ять інтегрованих критеріїв, які є агрегованими величинами декількох основних показників. Ці

показники включали економічний розвиток, використання енергії, інформаційні та комунікаційні технології, структуру валової доданої вартості, участь у міжнародних ринках.

Науковець Б. Каталін (B. Katalin) для вимірювання регіональної конкурентоспроможності пропонує низку показників соціально-економічного розвитку, які відображають розвиток регіону в динаміці, й тим самим можна оцінити і зміну регіональної конкурентоспроможності [14].

Як вважають інші вчені, конкурентоспроможність регіону можна визначити як його спроможність протягом тривалого часу на основі насамперед власних, а також залучених можливостей продукувати товари та послуги для регіонального, національного й зовнішнього ринків, забезпечуючи водночас стабільність і зростання реальних доходів власних жителів. Конкурентоспроможність регіону – це продуктивність використання його ресурсів (насамперед трудових ресурсів та капіталу), яка виражається у валовому регіональному продукті (ВРП) у розрахунку на одну особу. Тому саме цей показник є одним з головних індикаторів рівня конкурентоспроможності регіону. Узагальнюючи різні позиції, критерії й визначення, можна навести концептуальну модель регіональної конкурентоспроможності, запропоновану Р. Мартіном (R. Martin) [16].

Дослідники В. Безугла та М. Олієвська конкурентоспроможність регіону розуміють як «здатність кожної регіональної системи до визначення та ефективного використання своїх конкурентних переваг на умовах самостійності та самофінансування і в межах існуючого законодавства з метою забезпечення сталого зростання показників економічної діяльності в розрахунку на душу населення та раціонального розміщення продуктивних сил» [1, 9]. Науковець В. Безугла трактує конкурентоспроможність регіону як здатність кожної регіональної системи до управління своїми конкурентними перевагами, раціонального й ефективного розміщення продуктивних сил з метою забезпечення стійкого фінансового та економічного становища, одержання максимальної вигоди, задоволення об'єктивних і суб'єктивних потреб за умов самостійності та самофінансування у межах чинного законодавства [2].

Дослідник О. Стасюк доводить, що «конкурентоспроможність регіону – це здатність економіки регіону передбачати та успішно адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх викликів шляхом створення нових економічних можливостей за рахунок використання стійких конкурентних переваг регіону; визначити його роль і місце в економічному просторі країни та на світовому ринку товарів і послуг [12]. Єресько І. трактує конкурентоспроможність регіону як наявну можливість на регіональному рівні оволодівати факторами регіонального розвитку та формувати джерела конкурентних переваг, що забезпечує економічне зростання регіону та підвищення рівня і якості життя його населення [5, с. 23].

На думку Л. Ковальської, «у конкурентній боротьбі виграє той регіон, який виступає лідером і має найкращі конкурентні переваги у порівнянні з іншими, ефективно використання яких дозволить формувати конкурентне середовище регіонів держави у майбутньому» [6, с. 60]. Автор твердить, що поняття «конкурентоспроможність» можна розглядати в площині п'ятивекторного простору: фактори виробництва, конкурентні переваги, продуктивність використання ресурсів, можливості об'єкта конкурентної боротьби, суперництво на ринку. І під конкурентоспроможністю регіону слід розуміти здатність регіону шляхом суперництва забезпечити конкурентні переваги у факторах виробництва та використанні ресурсів з метою високого рівня життя населення [6, с. 39].

Значний внесок у нове розуміння регіональної конкуренції здійснили М. Кітінг (M. Keating) та Дж. Логлін (J. Loughlin) [15], які розробили концепцію конкурентного регіоналізму. Продовженням досліджень конкурентного регіоналізму є роботи С. Писаренко, яка зазначає, що конкурентний регіоналізм – це складова інтеграційних процесів [10, с. 72]. Центральне місце в теорії конкурентного регіоналізму повинне належати питанню про те, які умови необхідно створити в регіоні для того, щоб підвищити його конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках, однак при цьому треба враховувати мобільність факторів виробництва як однієї з умов конкуренції між регіонами.

Стабільність розвитку регіональної економіки стає надійною за рахунок стабільності конкурентних позицій регіону. Тим самим визначається конкурентоспроможність регіону і його здатність залучати ресурси – інвестиційні, кадрові й бути привабливим для залучення ресурсів. Тому конкурентоспроможними є ті регіони, які конкурують за ресурси та можливості. І не лише висококонкурентоспроможні регіони можуть конкурувати за ресурси, але й регіони, які мають слабкі конкурентні позиції серед інших регіонів.

Підтвердженням цих думок є дослідження О. Пчелінцева, який указує що «предметом конкуренції між регіонами можуть служити фінансові, матеріальні, інтелектуальні і трудові ресурси, що знаходяться в руках підприємців, а для них самих – ресурси самого регіону. Саме ця ситуація монополістичної конкуренції з позицій регіону-продавця для регіональної економіки найбільш характерна. Це пов'язано з іммобілізацією природних ресурсів і інших компонентів регіонального

відтворювального потенціалу, а також з якісними відмінностями складу регіональних господарських комплексів, і в кожному з них є своє унікальне середовище для ведення виробництва» [11, с. 67]. Науковець Василенко В.Н. вважає, що при цьому основними чинниками, які найбільшою мірою чинять вплив на конкуренцію між регіонами, є: по-перше, суб'єктна взаємозалежність (коли зміна положення одного регіону впливає на положення іншого або інших); по-друге, регуляторна діяльність держави (яка в особі органів влади сприяє окремим регіонам, протиставляючи їм інші регіони); по-третє, природна обумовленість (коли на території окремого регіону може бути відкрите нове родовище або організовано нове виробництво, які приведуть до зміни існуючого статус-кво між регіонами) [3, с. 49].

У межах країни регіони як регіональні господарські комплекси взаємно пронизані торговельними, виробничими, інфраструктурними, соціальними, гуманітарними зв'язками, що обумовлює їх постійну взаємодію, що відбувається з різним ступенем інтенсивності. Можна сказати, що у цілісному господарському просторі країни від ступеня інтенсивності міжрегіональної взаємодії залежить рівень конкурентоспроможності регіону. У свою чергу посилення конкурентоспроможності залежить від здатності використовувати наявні конкурентні переваги. Такі характеристики конкурентоспроможності регіону варто досліджувати з метою формування критеріїв забезпечення економічної безпеки регіону.

Звідси конкурентоспроможність регіону можна визначити за ступенем використання внутрішнього потенціалу розвитку, здатністю у міжрегіональній взаємодії мати високі показники у певних видах діяльності, спроможністю досягнути визначених цілей.

У дослідженні вказаних питань регіональної конкурентоспроможності та її забезпечення можна провести логічний зв'язок: від означення конкурентоспроможності до захисту конкурентних позицій і до досягнення певного рівня економічної безпеки. Захист конкурентних позицій відбувається через захист інтересів регіонального господарського комплексу, максимальне використання внутрішнього соціально-економічного потенціалу, удосконалення економічної структури, розширення економічних зв'язків регіону всередині країни та із зарубіжними партнерами, зменшення рівня економічної залежності від держави й використання інструментів самостійного пошуку та акумулювання ресурсів.

Тобто конкурентоспроможний регіон – це такий регіон, який більшою мірою використовує власні ресурси з мінімальним залученням коштів від держави, однак у наявності є кошти або технічна допомога від донорських організацій, що означає стабільність конкурентних позицій регіону. Такий аспект є особливо важливим в умовах децентралізації влади і стає очевидним за необхідності зміцнення фінансової спроможності громад та регіонів. Крім того, конкурентоспроможність регіону означає здатність займати певну нішу на ринку і бути в цій ніші на найвищих конкурентних позиціях. Ще одним аспектом регіональної конкурентоспроможності є той чинник, що конкурентоспроможність регіону визначається наявністю у регіону точок зростання, які підтримують стабільний розвиток усього регіону.

Важливим для розроблення заходів щодо використання регіональної конкурентоспроможності для забезпечення економічної безпеки регіону є визначення рівня регіональної конкурентоспроможності. Для цього вченими використовуються різноманітні способи дослідження: методи факторного аналізу, кластерного аналізу регіонів, інтегрального оцінювання регіонів, протестового моделювання регіонів із застосуванням геоінформаційних систем.

Оцінювання конкурентних позицій регіону базується на оцінці на рівнів соціально-економічного розвитку регіону. При цьому доцільно виходити з таких критеріїв: конкурентне становище має сприяти підвищенню привабливості регіону для формування системи регіональних ринків; конкурентні позиції й у межах регіону, і в межах національної економіки пов'язані між собою та взаємодіють, що створює економічну зацікавленість суб'єктів ринку в розвитку конкурентного середовища на території різних регіонів; конкурентоспроможність як динамічне явище перебуває під впливом структурної політики, оновлення й оздоровлення потенціалу, розвитку інфраструктури, проведення інвестиційної, інноваційної та зовнішньоекономічної політики; конкурентні позиції регіонів перебувають під сильним впливом інституційних чинників – у першу чергу структурної, інвестиційної, фінансової політики, тому від рівня цього впливу також залежить конкурентоспроможність регіонів.

На основі проаналізованого матеріалу можна сформулювати власне визначення конкурентоспроможності регіону: це здатність регіонального господарського комплексу як частини національної економіки бути стійким до внутрішніх і зовнішніх коливань, адаптуватися до мінливого середовища, ефективно використовувати внутрішній потенціал та серед прибуткових видів виробництва у межах регіонального господарського комплексу мати спроможність вибирати найбільш вигідні у сенсі забезпечення стабільних показників розвитку регіону; здатність взаємодіяти

з іншими регіонами та мати значні переваги у певних видах діяльності; здатність досягати власно визначених цілей розвитку та своїм розвитком сприяти поліпшенню соціально-економічних показників розвитку країни, не погіршуючи становища окремих регіонів та сприяючи забезпеченню економічної безпеки регіону.

Висновки. Теоретичне дослідження конкурентоспроможності регіонів у сучасних умовах України ґрунтується на низці практичних передумов: децентралізація влади та зміцнення громад на противагу зміцненню регіонів, зміна торговельних партнерів регіональних виробників і внаслідок цього – зміна, зниження або підвищення рівнів конкурентоспроможності окремих галузей та регіонів, недостатність коштів державного бюджету для регулювання розвитку регіонів і необхідність самостійного пошуку регіонами ресурсів. Конкурентоспроможність регіону є наслідком регіональної нерівномірності, яка може стати як стимулятором, так і стримуючим чинником для регіональної конкурентоспроможності; внаслідок цього необхідність досягнення прийнятного рівня економічної безпеки одночасно виступає і стимулом, і стримуючим чинником для забезпечення регіональної конкурентоспроможності. З іншого боку, зростання конкурентоспроможності регіонів можливе через зменшення міжрегіональної нерівномірності та ефективного використання внутрішнього економічного потенціалу.

Конкурентоспроможність регіону можна визначити за ступенем ефективного використання внутрішнього потенціалу, здатністю у міжрегіональній взаємодії займати високі позиції у певних видах діяльності, спроможністю досягнути визначені цілі розвитку. Визначаючи конкурентні позиції регіону, сам регіон слід розглядати не лише як статичне утворення, а й у взаємодії з іншими регіонами, що змінює уявлення про характер формування конкурентних позицій окремих регіонів – регіон перебуває у взаємодії з іншими регіонами, і регіон є динамічною економічною структурою відповідно і конкурентоспроможність регіону є динамічною характеристикою його розвитку. Конкурентними перевагами у тому числі є наявні в регіонах точки зростання, які підтримують стабільний розвиток всього регіону. У межах господарського простору країни від ступеня інтенсивності міжрегіональної взаємодії залежить рівень конкурентоспроможності регіону та рівень його економічної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безугла В.О. Сучасні аспекти формування регіональної конкурентоспроможності: монографія / В.О. Безугла, Л.П. Шаповал, К.О. Латишев // Кременчук: КРЕМПАК, 2010. – 285 с.
2. Безугла В.О. Аналіз конкурентоспроможності регіонів України / В.О. Безугла // Регіональна економіка. – 2004. – № 4. – С. 64 – 68.
3. Василенко В.Н. Конкурентоспособность регионов: истоки, оценки и перспективы: монографія / В.Н. Василенко, О.Ю. Агафоненко, В.Е. Будяков / НАН Украины. Ин-т экомико-правовых исследований. – Донецк: Юго-Восток, 2008. – 363 с.
4. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л. Конкурентоспроможність регіону: теорія, методологія, практика: монографія / З.В. Герасимчук, Л.Л. Ковальська. – Луцьк: Надстир'я, 2008. – 248 с.
5. Єресько І. Формування конкурентоспроможності регіональної економіки як мета стратегічного планування комплексного розвитку регіону / І. Єресько // Конкуренція №3. – 2006. – С. 19 – 25.
6. Ковальська Л.Л. Конкурентоспроможність регіону та механізми її підвищення: монографія / Л.Л. Ковальська. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 420 с.
7. Мітюшкіна Х.С. Конкурентоспроможність регіонів України на мікро-та мезорівнях / Х.С. Мітюшкіна // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка, 2013, вип. 6. – С. 31 – 42.
8. Носова Т. Ю. Аналіз і оцінка конкурентоспроможності регіонів України / Т.Ю. Носова // Часопис економічних реформ. – 2015. – № 3(19). – С. 105 – 112.
9. Олієвська М. Г. Напрями забезпечення конкурентоспроможності регіонів України / М. Г. Олієвська // Вісник ун-ту «Україна». – 2012. – № 15. – С. 29 – 35.
10. Писаренко С.М. Українська перспектива європейської економічної інтеграції // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми європейської інтеграції і транскордонної співпраці. Вип. XXIX. У 2-х тт./ НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Редкол.: відповідальний редактор М.І. Долішній. – Львів–Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. – Т.1. – 421 с.
11. Пчелинцев О. С. Регулирование воспроизводственного потенциала территории как основа региональной политики / О.С. Пчелинцев, В.Я. Любовный, А.Б. Воякина // Проблемы прогнозирования. – 2000. – № 5. – С. 62 – 68.

12. Стасюк О. М. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України // О. М. Стасюк, І.А. Бевз // Научно-технический сборник: Коммунальное хозяйство городов. – 2006. – С. 53 – 60.
13. Ткачук І. Моделювання розвитку економіки регіону на основі аналізу ієрархій / І. Ткачук, С. Кропельницька // Економіка України. – 2007. – №5. – С.79 – 83.
14. Katalin B. Measuring regional competitiveness // Journal of Central European Agriculture. – 2007. – Vol. 8. – № 3. – P. 343 – 348.
15. Keating M., Longhlin J. The political economy of regionalism. –London. – Portland: Frank Cass. – 1997, P. 69.
16. Martin R. A Study on the Factors of Regional Competitiveness, A draft final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy, p. 2–36. – http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr
17. Mereuta, Cezar & Albu, Lucian Liviu & Iordan, Marioara & Chilian, Mihaela Nona, 2007. "A Model to Evaluate the Regional Competitiveness of the EU Regions," Journal for Economic Forecasting, Institute for Economic Forecasting, vol. 4(3), pages 81 – 102, 82. September.

UDC 332.1.009.12

Rostislav Bilyk, PhD, Associate Professor. SI «M.I. Dolishnii Institute of Regional Studies Accountable to NAS of Ukraine». **Methodological Bases for Formation and Ensuring of Competitiveness in the Region.** The article deals with the methodological principles of forming and competitiveness of the region. The author argued that the competitiveness of the region can determine the degree of effective utilization of internal capacity, the ability of interregional interaction to occupy high positions in certain activities, the ability to achieve the set development goals. It is determined that enhance competitiveness depends on the ability to use existing competitive advantages. It is proved that the region is competitive if it reaches its own objectives, and competitiveness of the region can be determined by the degree of internal capacity, degree of inter-regional cooperation, the ability to achieve the set objectives. It was concluded that economic space within the country on the degree of intensity of interregional interaction depends on the competitiveness of the region and its level of economic security.

Keywords: competitiveness, competitiveness of the region, competitive advantages, competitive position, regional development, economic security.

УДК 332.1.009.12

Ростислав Романович Білик, кандидат економічних наук, доцент. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». **Методологічні засади формування та забезпечення конкурентоспроможності регіону.** Доведено, що конкурентоспроможність регіону можна визначити за ступенем використання внутрішнього потенціалу, ступенем міжрегіональної взаємодії, спроможністю досягнути визначених цілей.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентоспроможність регіону, конкурентні переваги, конкурентні позиції, регіональний розвиток, економічна безпека.

УДК 332.1.009.12

Ростислав Романович Билык, кандидат экономических наук, доцент. ГУ «Институт региональных исследований имени М.И. Долишнего НАН Украины». **Методологические основы формирования и обеспечения конкурентоспособности региона.** Доказано, что конкурентоспособность региона можно определить по степени использования внутреннего потенциала, степени межрегионального взаимодействия, способности достичь определенных целей.

Ключевые слова: конкурентоспособность, конкурентоспособность региона, конкурентные преимущества, конкурентные позиции, региональное развитие, экономическая безопасность.